

Anmälda brott

Preliminär statistik för 2013

Reviderad 2014-01-31¹

¹ Vissa uppgifter om antalsmässig och procentuellförändring av antalet anmälda brott mellan 2012 och 2013 har korrigerats. Påverkan på resultaten är ytterst marginell.

Anmälda brott

Statistikanslag

Samtliga brott

- Under 2013 anmäldes drygt 1,39 miljoner brott, vilket är en minskning med 4 100 brott jämfört med året innan.
- Antalet anmälda brott 2013 minskade jämfört med föregående år inom de större brottskategorierna skadegörelsebrott, stöldbrott och brott mot person. Under samma period ökade de anmälda brotten inom kategorierna trafikbrott, bedrägeribrott och narkotikabrott.
- De enskilda brottstyper som minskade mest i antal anmälda brott mellan 2012 och 2013 var stöld i butik, varuhus o.d. samt stöld ur och från motordrivet fordon. Minskningen förklaras bland annat av att en del av de ovanstående brotten istället registrerats på de nya brottskoder för stöld av diesel och andra drivmedel som infördes under året.
- Minskningar noteras även för anmälda brott om skadegörelse på motorfordon (inte genom brand), misshandel mot man 18 år eller äldre samt olovligt innehav av alkoholdrycker. Det ska noteras att minskningen av olovligt innehav av alkoholdrycker föregicks av en stor uppgång föregående år.
- De enskilda brottstyper som ökade mest i antal anmälda brott mellan 2012 och 2013 var datorbedrägeri, cykelstöld, bedrägeri med hjälp av internet, innehav av narkotika samt dataintrång.

Stöldbrott

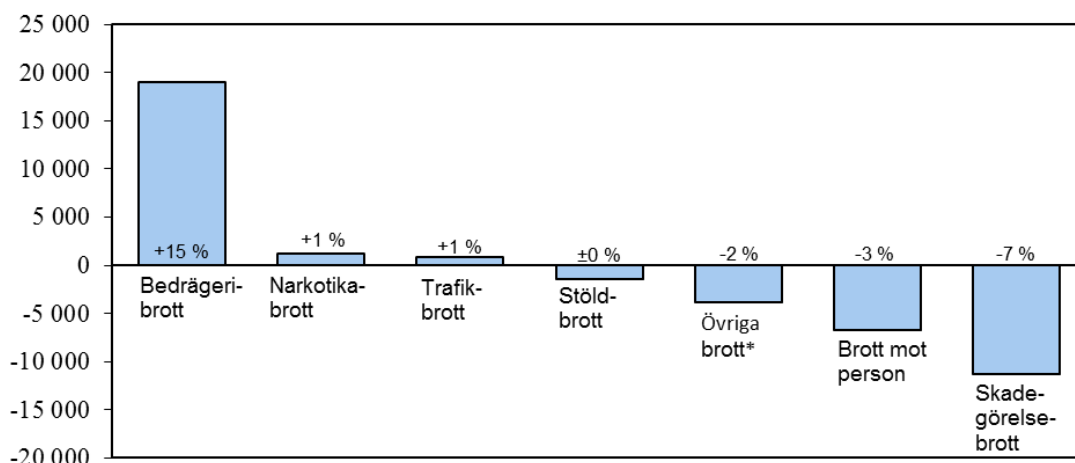
- Under 2013 anmäldes 533 000 stöldbrott (8 kap. brottsbalken), vilket är en marginell minskning jämfört med föregående år. Bostadsinbrotten minskade sammantaget med 1 procent till 21 000 anmälda brott. Av dessa utgjorde villainbrotten 13 700 brott, vilket innebar en minskning med 2 procent, medan lägenhetsinbrotten låg kvar på nästan samma nivå som året innan (7 360 anmälda brott). Bilbrotten (biltillgrepp och stöld ur och från motorfordon) minskade med 14 procent till 67 400 anmälda brott år 2013.
- Personrånen minskade med 13 procent till 5 980 anmälda brott. Antalet anmälda butiksrån ökade med 11 procent till 818 brott, medan antalet anmälda bankrån ökade med 6 anmälda brott (+ 29 %).

Brott mot person

- Under 2013 anmäldes 248 000 brott mot person (3–7 kap. brottsbalken), vilket är 3 procent färre än 2012. Bland misshandelsbrotten minskade alla typer, utom misshandel mot flicka 0–6 år, misshandel mot pojke 0–6 år och misshandel mot flicka 7–14 år, jämfört med 2012.
- Anmälda ofredanden minskade med 2 procent till 54 500 anmälda brott, medan olaga hot minskade till 48 000 brott (– 1 %). De anmälda våldtäkterna minskade med 5 procent till 5 890 brott. Anmälda brott om grov fridskränkning minskade till 1 700 anmälda brott (– 10 %) medan grov kvinnofridskränkning minskade till 2 140 anmälda brott (– 14 %).

Definition

- *Anmälda brott* omfattar alla de händelser som anmäls och registrerats som brott hos Polisen, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning visar sig inte vara brott. För en mer detaljerad beskrivning, se avsnittet *Statistikens innehåll*.

Figur 1. Förändringar i antalet anmälda brott mellan 2012 och 2013 (procentuell förändring inom respektive brottskategori redovisas inuti staplarna).

* Kategorin *Övriga brott* utgörs av de brott som inte ingår i någon av de andra kategorierna. Det är bland annat bidragsbrott, smuglingsbrott, alkoholbrott, miljöbrott och överträdelse av besöksförbud. Minskningen av de anmälda brotten i kategorin *övrigt* kan delvis förklaras av en återgång efter ett enskilt ärende i Kronobergs län 2012 som innehöll ett stort antal brott av olovlig försäljning och olovligt innehav av alkoholdrycker.

Inledning

Statistiken över anmälda brott ger en övergripande bild av ärendeinflödet till Polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Den visar antalet händelser som har anmälts och registrerats som brott hos dessa myndigheter.

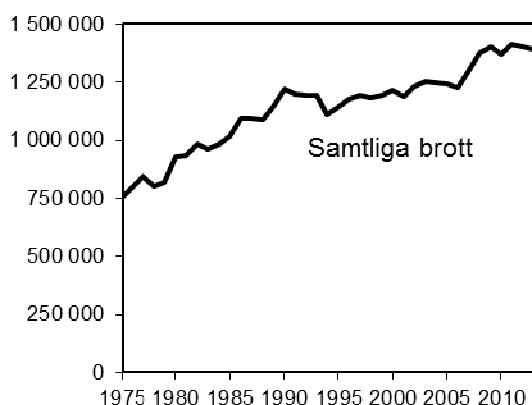
Statistiken redovisas i huvudsak i enlighet med den juridiska indelningen av brott i lagstiftningen. I vissa fall förekommer dock information som är mer detaljerad än det lagrum som reglerar brottet. Det gäller till exempel anmälda fall av misshandel, som bland annat redovisar ålder och kön på den utsatta personen. I vissa andra fall är statistiken mindre detaljerad än lagstiftningen, vilket är fallet för en stor del av brotten mot den specialstraffrättsliga lagstiftningen.

När du tolkar statistiken, *tänk på att ...*

- statistiken visar *antalet anmälda* brott och inte det totala antalet faktiskt begångna brott. Hur stor andel av de faktiska brotten som anmäls varierar beroende på brottstyp.
- det faktiska antalet brott oftast är högre än det antal brott som redovisas i statistiken. Ett undantag är anmälda fall av dödligt våld, där det faktiska antalet är lägre än vad anmälningsstatistiken visar. Det beror på att dessa anmälningar främst visar antalet händelser med dödlig utgång som behöver utredas för att bedöma om ett mord eller dråp har begåtts eller inte.
- benägenheten att anmäla brott kan förändras över tid, till exempel på grund av förändrade attityder i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Detta gör det svårare att utifrån de anmälda brotten avgöra om brottsligheten i samhället faktiskt ökar eller minskar.
- för vissa brottstyper, som narkotikabrott och trafikbrott, beror antalet anmälda brott främst på Polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Om insatserna förändras påverkar det oftast antalet anmälda brott.
- utvecklingen av de anmälda brotten kan påverkas av förändringar i lagstiftningen.

Utvecklingen av samtliga anmälda brott

Under 2013 anmäldes totalt 1 390 000² brott till polis, tull eller åklagare. Det är 4 100 färre brott ($\pm 0\%$) än 2012. Under en tioårsperiod (2004–2013) har antalet anmälda brott ökat med 146 000 brott (+12%). Utvecklingen av samtliga anmälda brott karaktäriseras sedan 1975 av en kontinuerlig ökning. Den genomsnittliga ökningstakten, det vill säga den procentuella förändringen år från år, har dock varit mindre stark efter 1990-talet.

År 2013 och förändring jämfört med år 2012:

Samtliga brott	1 390 000 brott – 4 100 ($\pm 0\%$)

Figur 2. Det totala antalet anmälda brott, 1975–2013.

Anmälda bedrägeribrott, narkotikabrott och trafikbrott hör till de större brottskategorier som ökade mest i antal anmälda brott under år 2013, medan stöldbrott, brott mot person och skadegörelsebrott minskade mest i antal. Övriga brottstyper, som inte kan sorteras in i någon av de nämnda kategorierna, minskade marginellt.

De enskilda brottstyper som ökade mest i antal anmälda brott var datorbedrägeri, cykelstöld, bedrägeri med hjälp av internet, innehav av narkotika och dataintrång. De enskilda brottstyper som minskade mest var stöld i butik, varuhus o.d., stöld ur och från motordrivna fordon, olovlig försäljning och olovligt innehav av alkoholdrycker, skadegörelse på motorfordon (inte genom brand) samt misshandel mot man 18 år eller äldre. Det ska dock noteras att brottstypen olovligt innehav av alkoholdrycker ökade kraftigt 2012 på grund av ett enskilt ärende i Kronobergs län det året. Årets minskning kan därför delvis ses som en återgång till tidigare års nivåer.

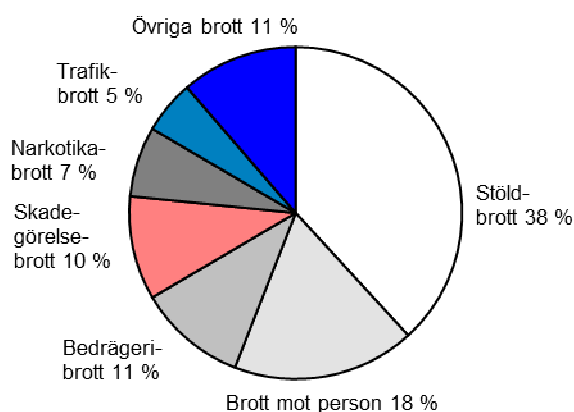
² Talen över antal anmälda brott redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Detta kan exemplifieras med följande fall: 1 416 327 brott blir 1 420 000, och 1 564 brott blir 1 560, medan 373 brott inte avrundas, utan förblir 373.

Urval av brottstyper som ökat 2013	Förändring jämfört med 2012		Urval av brottstyper som minskat 2013	Förändring jämfört med 2012	
	Antal	Procent		Antal	Procent
Datorbedrägeri	+ 12 000	+ 54 %	Stöld i butik, varuhus o.d.	- 11 600	- 19 %
Cykelstöld	+ 5 650	+ 9 %	Stöld ur och från motordrivet fordon	- 10 200	- 16 %
Innehav av narkotika	+ 3 490	+ 11 %	Olovlig försäljning och olovligt innehav av alkoholdrycker	- 5 900	- 85 %
Bedrägeri med hjälp av internet	+ 2 830	+ 13 %	Misshandel mot man 18 år eller äldre	- 4 820	- 12 %
Dataintrång	+ 2 330	+ 27 %	Skadegörelse på motorfordon (inte genom brand)	- 3 810	- 10 %

Tabell 1. Brottstyper som ökat respektive minskat år 2013.

Brottsstrukturen

Under 2013 utgjorde stöldbrotten 38 procent av samtliga anmälda brott. Den senaste tioårsperioden (2004–2013) utmärks dock av en minskning av stöldbrottens andel av samtliga anmälda brott med 14 *procentenheter*. Även andelen trafikbrott och skadegörelsebrott har minskat de senaste tio åren med 1 respektive 2 procentenheter. De flesta övriga brottskategorier har ökat sina andelar. Brott mot person (kap. 3–7 brottsbalken) ökade med 4 procentenheter, bedrägeribrotten ökade med 6 procentenheter och narkotikabrotten ökade med 3 procentenheter, under perioden.

Figur 3. Brottskategorier i procent av det totala antalet anmälda brott, år 2013 (1 390 000 brott).

År 2013 jämfört med 2004:

(Brottskategorier i procent av samtliga anmälda brott, samt skillnad i procentenhet).

	2004	2013	Skillnad procentenhet
Stöldbrott	52	38	- 14
Brott mot person	14	18	+ 4
Bedrägeribrott	5	11	+ 6
Skadegörelsebrott	12	10	- 2
Narkotikabrott	4	7	+ 3
Trafikbrott	6	5	- 1
Övriga brott	8	11	+ 4

Utvecklingen av anmälda brott mot person

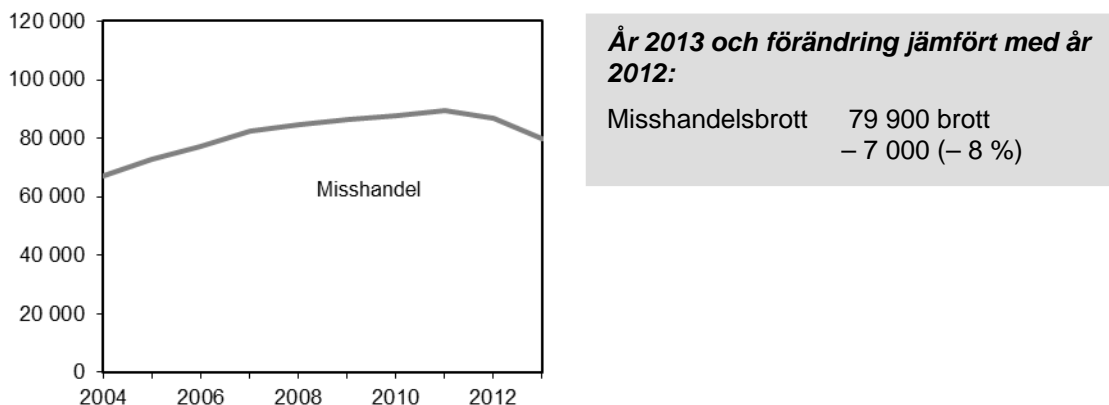
Under 2013 anmäldes 248 000 brott mot person (3–7 kap brottsbalken), vilket är färre brott än 2012 (- 3 %). Under den senaste tioårsperioden har de anmälda brotten mot person ökat med 40 procent.

Antalet brott mot person 2013 motsvarar 18 procent av samtliga anmälda brott det året. Anmälda brott om misshandel, olaga hot eller ofredande står tillsammans för knappt tre fjärdedelar av de anmälda brotten mot person. Övriga brott som ingår i kategorin är bland annat dödligt våld, sexualbrott, vållande till annans död eller till kroppsskada, grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse, sexuellt tvång och egenmäktighet med barn. I detta kapitel beskrivs utvecklingen för ett urval av de brottstyper som ingår i brott mot person.

Misshandel och fridskränkingsbrott

Totalt anmäldes 79 900 misshandelsbrott 2013, vilket är en minskning med 8 procent

jämfört med 2012. De anmälda misshandelsbrotten ökade successivt åren 2004–2011, för att därefter minska. Under 2013 anmäldes 19 procent fler misshandelsbrott än 2004.

Figur 4. Antal anmälda misshandelsbrott, åren 2004–2013.

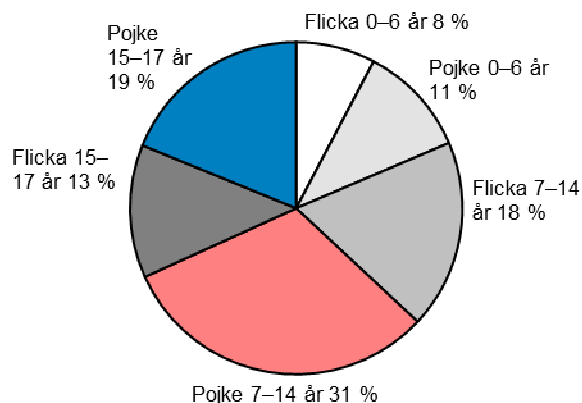
Misshandel mot personer 18 år och äldre redovisas i brottsstatistiken efter kön, om gärningspersonen är bekant eller obekant med offret samt om brottet skett inomhus eller utomhus. Den vanligaste brottstypen för anmäld misshandel mot kvinna 18 år och äldre är misshandel inomhus av bekant, medan det för anmäld misshandel mot man 18 år och äldre är misshandel utomhus av obekant.³

Under 2013 uppgick antalet *misshandelsbrott mot kvinna 18 år eller äldre* till 26 800 brott, vilket motsvarar en minskning med 5 procent. Av dessa brott avsåg 16 800 brott misshandelsbrott som skett inomhus av bekant. Även det en minskning (- 3 %).

Under 2013 anmäldes 35 500 *misshandelsbrott mot man 18 år eller äldre*, vilket är 12 procent färre brott än 2012. Omkring 15 400 anmälda brott avsåg misshandel utomhus av en obekant. Det motsvarar en minskning med 13 procent, jämfört med året innan.

År 2013 anmäldes sammantaget 17 500 misshandelsbrott mot barn i åldern 0–17 år. Det motsvarar 22 procent av alla anmälda misshandelsbrott. Av dessa riktades 6 840 (39 %) mot flickor och 10 700 (61 %) mot pojkar. Sett var för sig, har åldersgrupperna 0–6 år, 7–14 år och 15–17 år ungefär samma andelsmässiga fördelning av kön i de anmälda brotten. Totalt sett minskade antalet anmälda misshandelsbrott mot barn (0–17 år) med 4 procent mellan 2012–2013. Antalet anmälda *misshandelsbrott mot barn i åldern 0–6 år* ökade med 1 procent till 3 250 anmälda brott under 2013. Medan antalet anmälda *misshandelsbrott mot barn i åldern 7–14 år* minskade något (- 1 %) till 8 690 brott. Misshandelsbrotten mot barn i åldern 7–14 år anmäls i hög grad av skolan, vilket slår igenom i statistiken på så sätt att färre brott anmäls under sommaren än under terminerna.

³ Sedan 2009 redovisas även de brott som skett inomhus av en gärningsperson som är bekant till offret, uppdelat på *nära relation* respektive *ej nära relation*. Definitionen av nära relation är att offret och gärningspersonen är eller har varit gifta eller sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden eller har gemensamma barn utan att bo tillsammans.

Figur 5. Anmälda misshandelsbrott mot barn 0–17 år i procent av det totala antalet anmälda misshandelsbrott mot barn, år 2013 (17 500 brott).

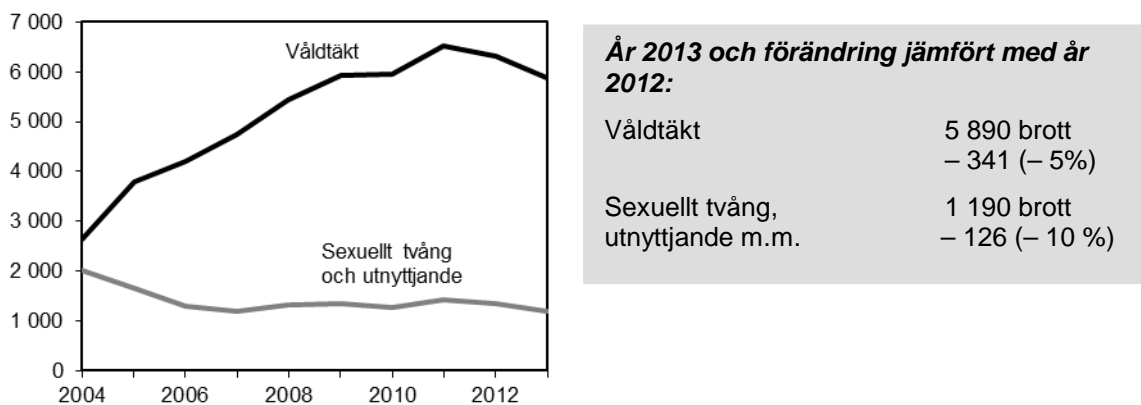
Mellan 2012–2013 minskade antalet anmälda brott om *grov kvinnofridskränkning* (2 140 brott) och *grov fridskränkning* (1 700 brott) med 14 respektive 10 procent. Grov fridskränkning har ökat kraftigt om man ser till de senaste 10 åren (2004–2013). Jämfört med år 2004 anmäldes drygt fyra gånger fler brott om grov fridskränkning under 2013. Eftersom kvinnofrids- och fridskränkingsbrotten består av flera brott, såsom misshandel, olaga hot etc. som sammantaget utgör ett led i en upprepad kränkning, ska utvecklingen i dessa brottstyper tolkas i ljuset av fridsbrottens utveckling och hur polisen och Åklagarmyndighetens hanterar dessa brott.

Våldtäkt och andra sexualbrott

År 2013 anmäldes totalt 17 400 *sexualbrott*, vilket är en ökning med 4 procent i jämförelse med 2012. Anmälda brott om våldtäkt, sexuellt ofredande och sexuellt tvång, utnyttjande m.m. stod för 91 % av brotten i kategorin sexualbrott.

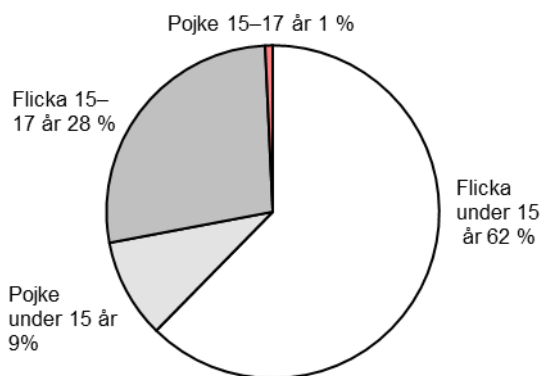
De anmälda *våldtäkterna* minskade med 5 procent till 5 890 anmälda brott mellan 2012–2013, medan anmälda brott om *sexuellt ofredande* ökade till 8 710 anmälda brott (+ 15 %). *Sexuellt tvång, utnyttjande med mera* minskade med 10 procent jämfört med föregående år.

Sett till en tioårsperiod (2004–2013) har de anmälda våldtäkterna ökat markant, vilket till stor del kan förklaras av förändringar i sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft den 1 april 2005. Förändringarna innebar bland annat en utvidgning av definitionen av våldtäkt, vilket innebar att vissa gärningar som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande kom att rubriceras som våldtäkt. Effekten av lagändringen ses i statistiken på att antalet anmälda våldtäkter ökade mellan åren 2005–2011, samtidigt som antalet anmälda brott avseende sexuellt tvång och utnyttjande minskade. Utvecklingen av antalet anmälda brott rörande sexuellt tvång och utnyttjande har dock inte varit lika kraftig och långvarig som den för antalet anmälda våldtäkter. Nivåerna i statistiken påverkas också av enstaka anmälningar innehållande ett stort antal brott mot ett och samma brottsoffer (2005 och 2008). Från och 1 juli 2013 skärptes sexualbrottslagstiftningen återigen; bland annat utvidgades våldtäkt till att omfatta de fall där offret reagerar med passivitet. Även förändringar i anmälningsbenägenheten kan påverka hur många våldtäkter som anmäls.

Figur 6. Antal anmälda våldtäkter och sexuellt tvång och utnyttjande m.m. åren 2004–2013.

Totalt anmäldes 2 580 våldtäkter mot barn i åldern 0–17 år. I 90 procent (2 310 anmälda brott) var offren flickor. Störst andel flickor (62 %) och pojkar (10 %) fanns i åldersgruppen under 15 år.

Figur 7. Anmälda våldtäkter mot barn 0–17 år i procent av det totala antalet anmälda våldtäkter mot barn, år 2013 (2 580 brott).

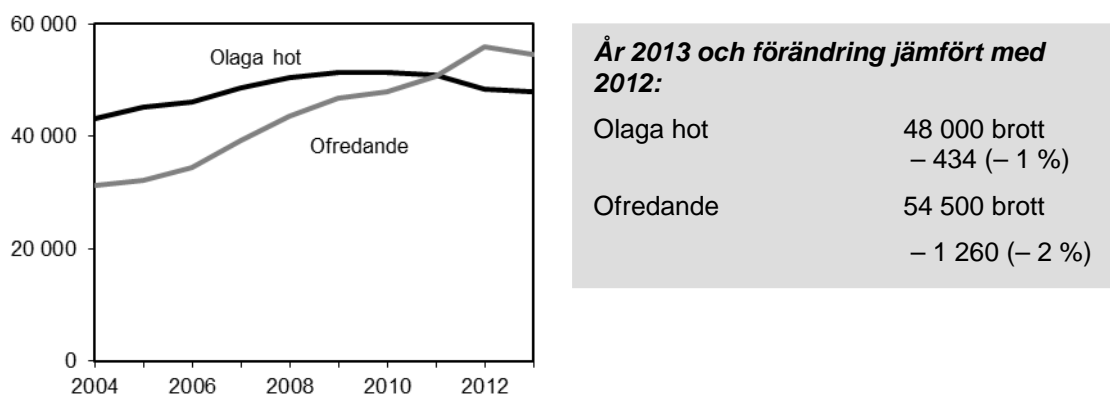
Dödligt våld

I statistiken över anmälda mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång redovisas samtliga händelser med dödlig utgång som polisanmäls och där det har funnits anledning att utreda om händelsen utgör ett mord eller dråp m.m. Många av dessa händelser visar sig dock vara något annat än dödligt våld under utredningens gång, till exempel självmord, olycka eller naturlig död, men finns kvar i statistiken. I anmälningsstatistiken ingår även dödligt våld som begås utomlands, men som anmäls och registreras i Sverige. Sammantaget innebär detta att statistiken över anmälda brott ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld som sker i Sverige årligen och uppgiften redovisas av denna anledning inte här.

För att kunna presentera en korrekt uppgift om antalet konstaterade fall av dödligt våld i Sverige genomför Brå årligen en specialstudie där varje enskild anmälan av fullbordat mord, dråp eller vållande till annans död granskas. Resultatet av studien presenteras i en särskild rapport som finns tillgänglig på Brås webbplats: www.bra.se/dodligt-vald. Resultatet för 2013 kommer att publiceras i samband med den slutliga statistiken den 27 mars 2014.

Olaga hot och ofredande

Under 2013 anmäldes 48 000 brott om *olaga hot*, vilket är en minskning med 1 procent jämfört med 2012. Antalet anmälda *ofredanden* minskade med 2 procent till 54 500 anmälda brott.

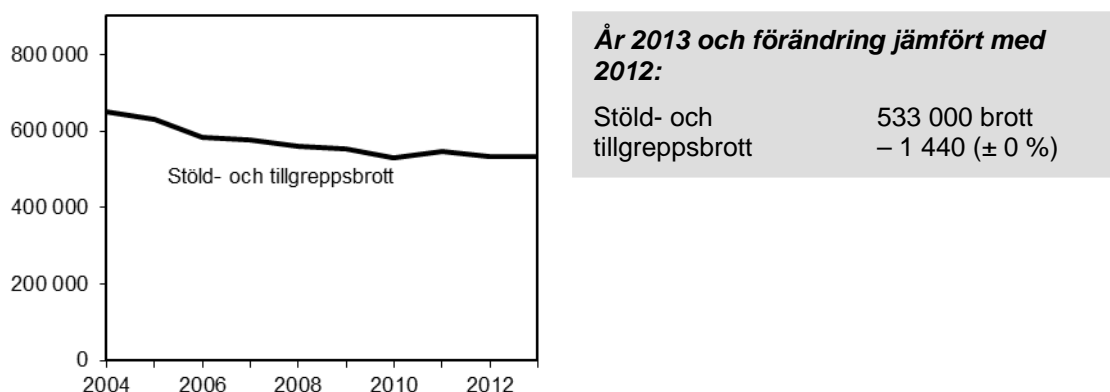
Figur 8. Antal anmälda fall av olaga hot och ofredanden, åren 2004–2013.

Antalet anmälda brott avseende ofredande och olaga hot har ökat sett till en tioårsperiod. Antalet olaga hot ökade fram till 2009, men har därefter planat ut. Även ökningen av antalet ofredanden har avstannat och uppvisar en minskning sedan 2011. När det gäller olaga hot och ofredande mot personer under 18 år kan det noteras att anmälningarna, i likhet med misshandel mot ungdomar (7–14 år), minskar tydligt under sommar-månaderna.

Utvecklingen av anmälda stöld- och tillgreppsbrott

De anmälda stöld- och tillgreppsbrotten (8 kap. brottsbalken) minskade marginellt under 2013 jämfört med 2012. De två enskilda brottstyperna inom kategorin som ökade mest i antal under året var cykel- och fickstöld. De stöldbrott som minskade mest i antal var stöld ur och från motordrivna fordon, bilstöld samt stöld i butik, varuhus o.d.

De anmälda stöldbrotten har minskat i princip kontinuerligt under den senaste tioårsperioden och ligger nu på en nivå som är 18 procent lägre än 2004.

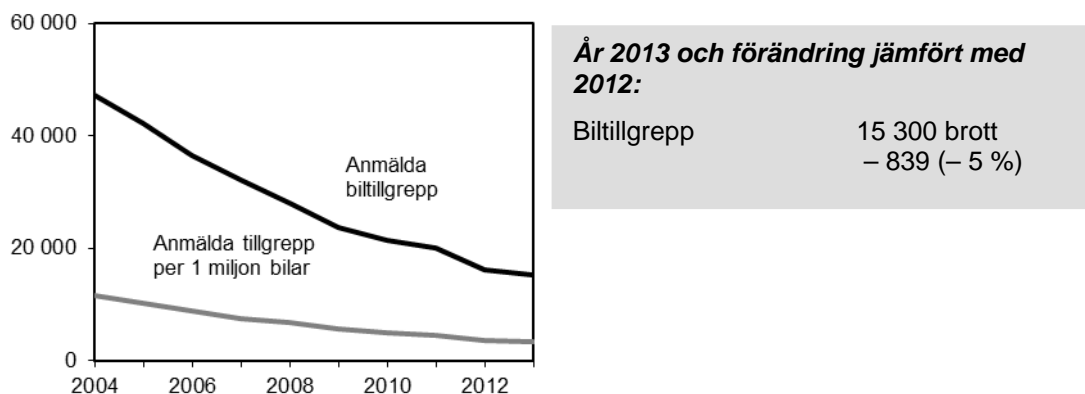

Figur 9. Antal anmälda stöld- och tillgreppsbrott, åren 2004–2013.

Bilbrott

År 2013 minskade de anmälda bilbrotten (biltillgrepp och stöld ur och från motorfordon) med 11 100 brott jämfört med 2012 (– 14 %). Totalt anmäldes 15 300 biltillgrepp och 52 100 stölder ur och från motordrivna fordon under 2013. Sedan 2004

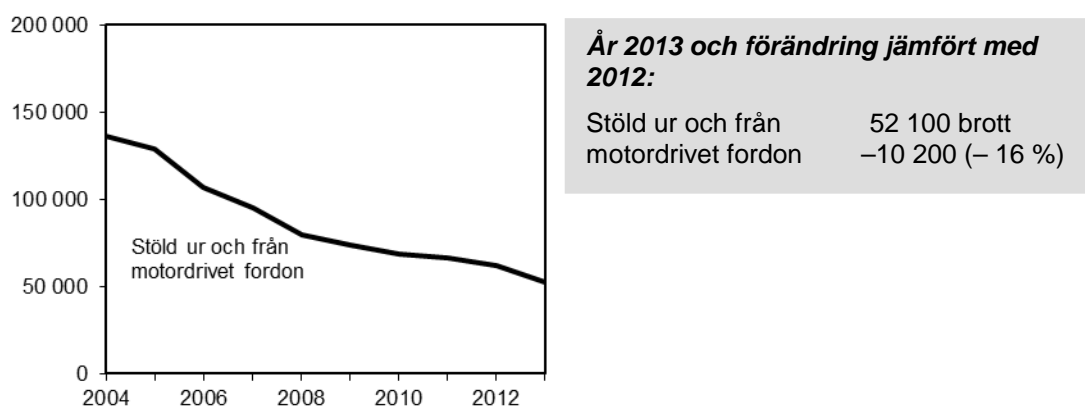
har antalet biltillgrepp minskat med 68 procent, medan antalet stölder ur och från motorfordon har minskat med 62 procent.

År 2013 och förändring jämfört med 2012:

Biltillgrepp	15 300 brott – 839 (– 5 %)

Figur 10. Antal anmälda biltillgrepp och antal anmälda biltillgrepp per 1 miljon bilar i trafik åren 2004–2013 (källa för uppgifter om antal bilar i trafik: SIKA för åren 2002–2009, Trafikanalys för 2010–2013).

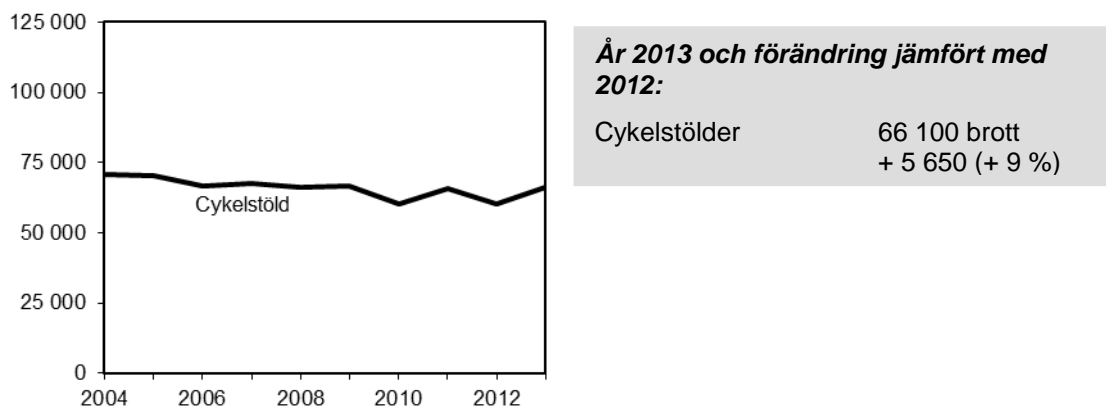
År 2013 och förändring jämfört med 2012:

Stöld ur och från motordrivet fordon	52 100 brott – 10 200 (– 16 %)

Figur 11. Antal anmälda stölder ur och från motordrivet fordon, åren 2004–2013.

Cykelstöld

År 2013 anmäldes 66 100 cykelstölder, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med föregående år. Under de senaste tio åren har de anmälda cykelstölderna dock minskat med 7 procent.

År 2013 och förändring jämfört med 2012:

Cykelstölder	66 100 brott + 5 650 (+ 9 %)

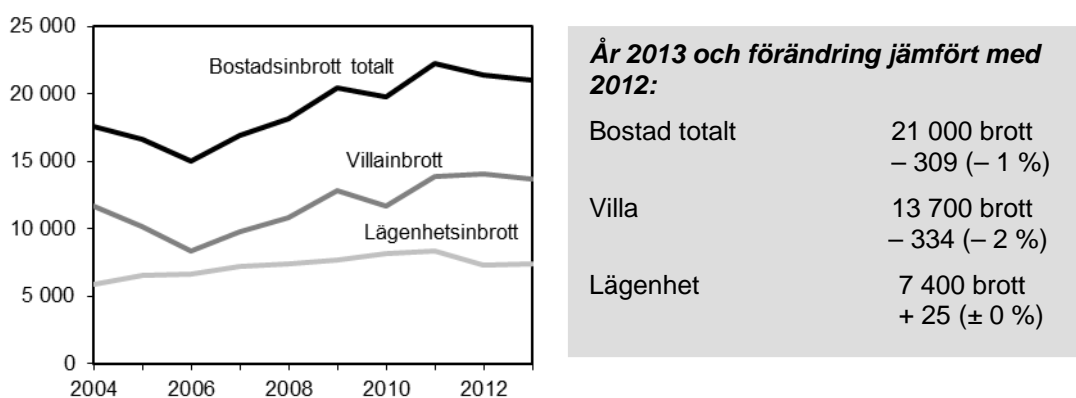
Figur 12. Antal anmälda cykelstölder, åren 2004–2013.

Bostadsinbrott och andra inbrottsstöder

År 2013 anmäldes 85 200 inbrottsstöder, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2012. Antalet anmälda inbrott i villa och radhus minskade med 2 procent. Lägenhetsinbrotten ökade marginellt under 2013 till 7 400 inbrott under året.

Under den senaste tioårsperioden har antalet anmälda bostadsinbrott varierat, men visat på en uppåtgående trend. Lägenhetsinbrotten ökade kontinuerligt fram till 2011, då denna utveckling bröts. Utvecklingen för villainbrotten karaktäriseras under samma period av svängningar upp och ned. Efter nedgången under året ligger nu nivån anmälda villainbrott 17 procent högre än för tio år sedan.

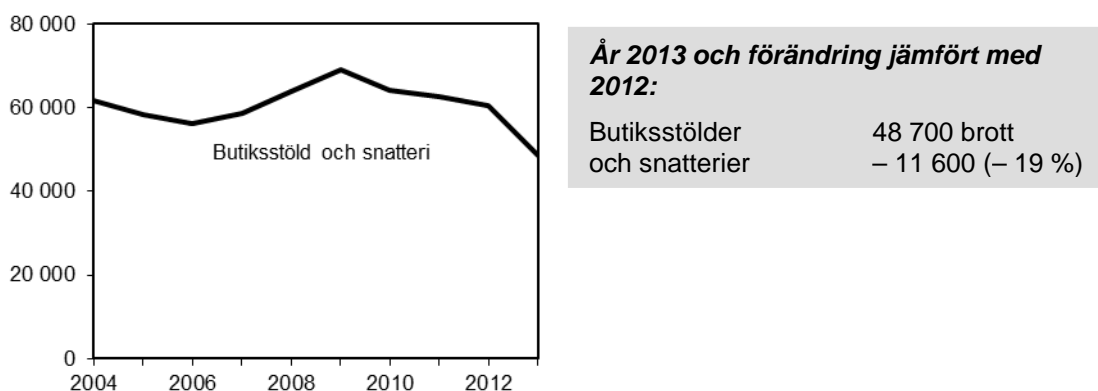
De anmälda villainbrotten har under de senaste tio åren fått en alltmer säsongsbetonad prägel. Vid mer detaljerade analyser framträder november som den månad då det anmäls flest villainbrott, tätt följd av oktober och december. Denna struktur återfinns inte bland lägenhetsinbrotten, som uppvisar en relativt jämn nivå av antal anmälda brott under året.

Figur 13. Antal anmälda bostadsinbrott, åren 2004–2013.

Butiksstöld och fickstöld

Under 2013 anmäldes 48 700 stöder och snatterier från butik, vilket är en minskning med 19 procent jämfört med 2012. Antalet anmälda butiksstölder har varierat under den senaste tioårsperioden, men trenden har varit nedåtgående de senaste fem åren, och antalet ligger nu 21 procent lägre än för tio år sedan.

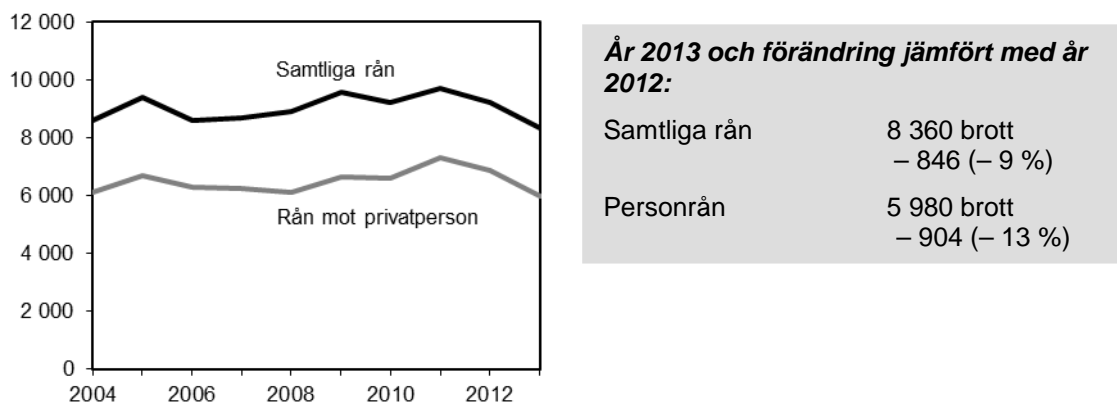

Figur 14. Antal anmälda butiksstölder och snatterier, åren 2004–2013.

Under 2013 anmäldes 54 700 fickstölder. Det är en ökning med 3 procent jämfört med föregående år (+ 1 740 brott).

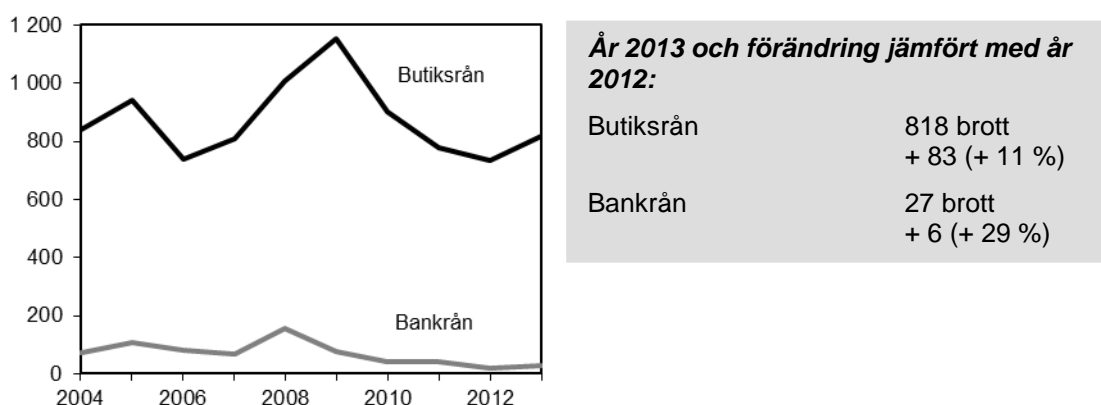
Rån

Antalet anmälda rån minskade med 9 procent under 2013 jämfört med föregående år. Totalt anmäldes 8 360 rån. Antalet rån mot privatpersoner (personrån), som är den vanligaste råntypen, minskade med 13 procent jämfört med 2012. Både det totala antalet anmälda rån och personrån har minskat de tre senaste åren.

Figur 15. Antal anmälda rån (totalt) och personrån, åren 2004–2013.

Antalet anmälda rån i övriga kategorier är betydligt färre, men grövre, eftersom det relativt sett är vanligare att förövarna använder skjutvapen. Bland de övriga kategorierna återfinns bland annat *butiksrån*, som under 2013 ökade med 11 procent jämfört med året innan till 818 anmälda brott. År 2013 anmäldes 27 rån mot *bank*, vilket är en ökning från 2012. De anmälda bankrånen är en liten brottstyp som under året varierat kraftigt i antal. Även antalet anmälda rån mot *värdetransporter*, som minskade med 11 brott till 39 brott under 2013, har visat relativt stora svängningar under 00- och 10-talet. *Taxirånen* ökade med 16 anmälda brott under året, till 56 anmälda brott. För att tolka utvecklingen av anmälda rån ska man tänka på att statistiken omfattar såväl fullbordade brott som försök till brott och stämpling till brott.

Figur 16. Antal anmälda butiksrån och bankrån, åren 2004–2013.

Utvecklingen av övriga anmälda brott

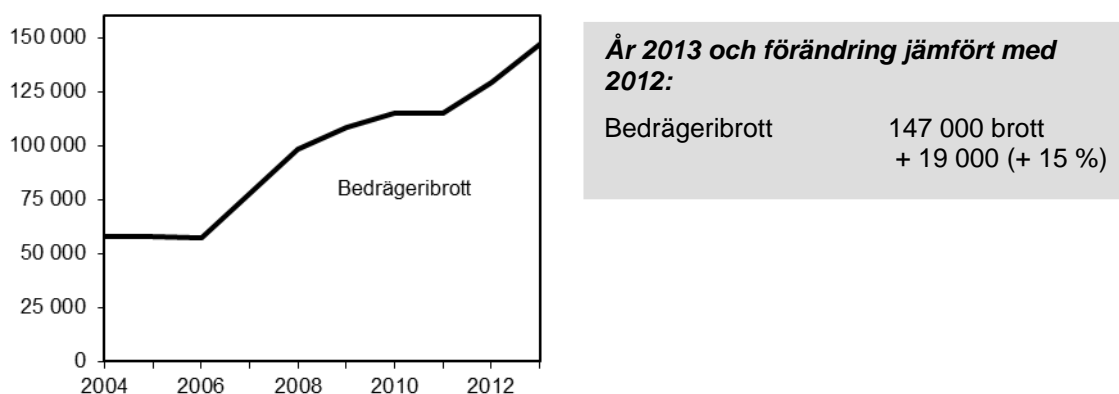
Bedrägeribrott

Under 2013 anmäldes cirka 147 000 bedrägeribrott⁴ (9 kap. brottsbalken). Det är en ökning med 19 000 brott (+ 15 %) jämfört med 2012. Bedrägeri med hjälp av internet har ökat med 13 procent till 24 100 anmälda brott, samtidigt som bedrägeri med hjälp av

⁴ Exklusive bidragsbrott.

bluffaktura har minskat med 20 procent till 12 900 anmälda brott.

Under den senaste tioårsperioden har de anmälda bedrägeribrotten ökat med 155 procent. Anmälningbenägenheten varierar mellan olika typer av bedrägerier, vilket beror på skillnader i omständigheter vid brottet samt myndigheters och privata aktörers förmåga att upptäcka de brott som riktas mot dem. Bedrägeri är ett typiskt seriebrott där en enda bedragare kan ge upphov till tusentals anmälda brott under en kort period. Bedrägerierna kan därför uppvisa stora skillnader i statistiken från år till år.

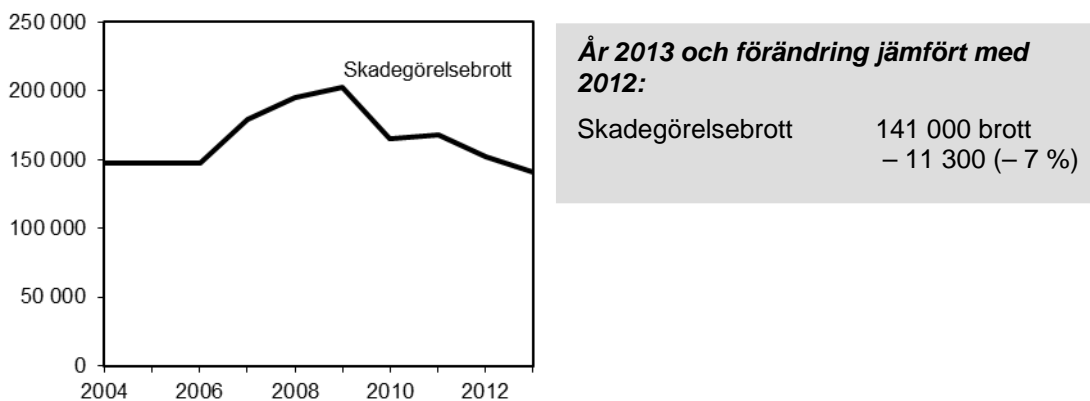

Figur 17. Antal anmälda bedrägeribrott, åren 2004–2013.

Redovisningen till och med 2007 ingick bidragsbrott i statistiken över anmälda bedrägeribrott, men den 1 augusti 2007 trädde bidragsbrottslagen i kraft och började tillämpas för bedrägerier som begås mot vissa statliga och kommunala myndigheter. Detta innebär att dessa brott numera redovisas som brott mot bidragsbrottslagen. År 2013 anmäldes 10 100 bidragsbrott, vilket motsvarar en ökning med 27 procent jämfört med 2012. Hälften av bidragsbrotten avser brott mot Försäkringskassan. Dessa brott ökade med 49 procent, till 5 100 anmälda brott.

Skadegörelsebrott

År 2013 anmäldes 141 000 *skadegörelsebrott*, vilket är 7 procent färre brott än föregående år. De anmälda skadegörelsebrotten har totalt sett minskat med 4 procent sedan 2004.

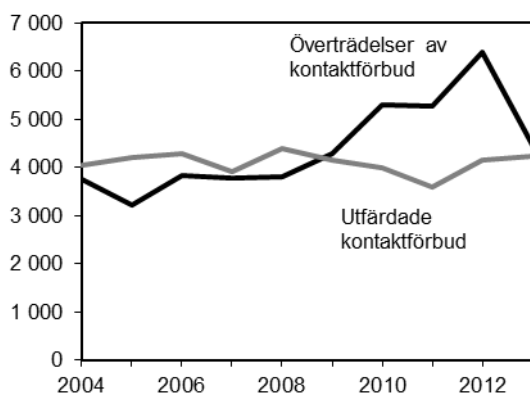

Figur 18. Antal anmälda skadegörelsebrott, åren 2003–2012.

Överträdelse av kontaktförbud

Den 1 oktober 2011 ersattes lagen om besöksförbud med lagen om kontaktförbud (SFS 2011:487) i syfte förbättra situationen för de personer som på olika sätt har utsatts eller riskerar att utsättas för våld, hot och trakasserier. Lagändringen innebär bland annat att de som dömts till kontaktförbud nu kan övervakas med hjälp av elektronisk fotboja. Detta bör beaktas vid analyser av de anmälda brotternas utveckling.

År 2013 anmäldes 4 490 överträdelser av kontaktförbud, vilket är en minskning med 1 920 brott, sedan föregående år. Enligt uppgifter från Åklagarmyndigheten utfärdades 4 230 kontaktförbud under året, vilket är fler än året dessförinnan. Vid denna typ av brott är det vanligt att en enskild gärningsperson begår ett upprepat antal överträdelser mot ett kontaktförbud, vilket ger ett stort antal brott i en enda anmälan. Enstaka stora ärenden av denna typ kan ge upphov till relativt stora variationer i antalet anmälda överträdelser mellan olika år.

År 2013 och förändring jämfört med 2012:

Överträdelse av kontaktförbud	4 490 brott – 1 920 (– 30 %)

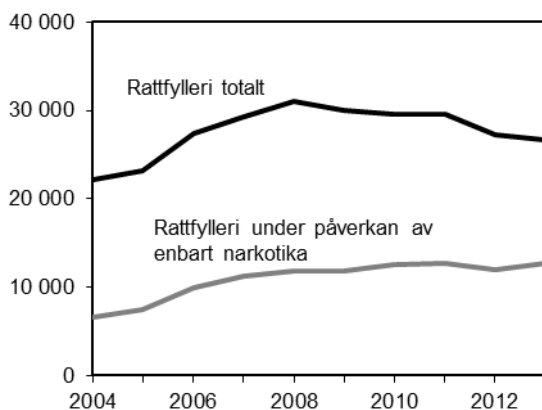
Figur 19. Antal anmälda överträdelser av kontaktförbud och antal utfärdade kontaktförbud åren 2004–2013.

Olaga förföljelse

Olaga förföljelse infördes i brottsbalken den 1 oktober 2011. År 2013 anmäldes 703 brott för olaga förföljelse.

Rattfylleribrott

År 2013 anmäldes 26 700 rattfylleribrott. Rattfylleritotalt, det vill säga fall där personen varit påverkad av alkohol och/eller narkotika, minskade med 460 anmälda brott, vilket motsvarar en nedgång på 2 procent. Rattfylleri under påverkan narkotika, så kallat drograttfylleri, ökade i sin tur med 7 procent till 12 800 anmälda brott.

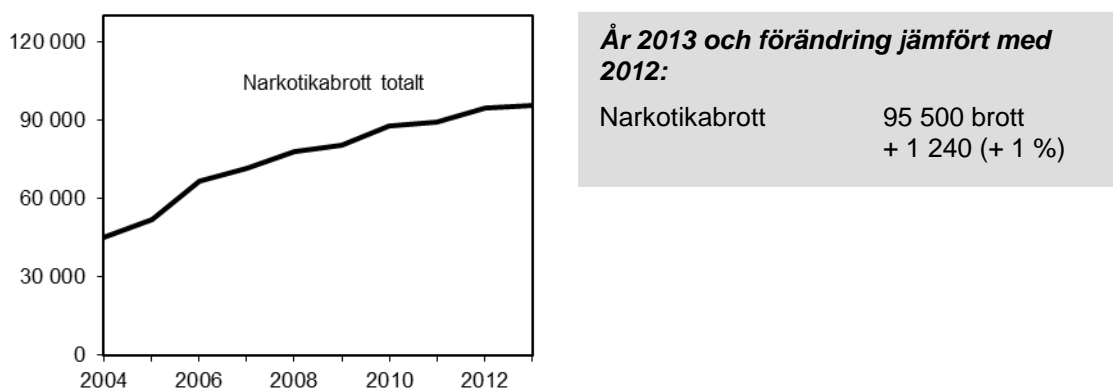
År 2013 och förändring jämfört med 2012:

Rattfylleri totalt	26 700 brott – 460 (– 2 %)
Under påverkan av narkotika	12 800 brott + 830 (+ 7 %)

Figur 20. Antal anmälda rattfylleribrott, åren 2004–2013.

Narkotikabrott

År 2013 ökade antalet anmälda brott mot *narkotikastrafflagen* till 95 500 brott (+ 1 %) Under 90-talet låg antalet anmälda narkotikabrott på en relativt konstant nivå. Därefter har antalet anmälda brott ökat kraftigt och under den senaste tioårsperioden (2004–2013) har narkotikabrotten mer än dubblats. Narkotikabrotten tillhör de brottskategorier där antalet anmälda brott i hög grad påverkas av polisens spanings- och ingripande verksamhet. Under 2000-talet har polisens insatser på området intensifierats, vilket har gett utslag i statistiken.

Figur 21. Antal anmälda narkotikabrott, åren 2003–2012.

Några nya redovisningar 2013

Från och med årsskiftet 2013 särredovisas ett antal nya brottstyper i statistiken. Här redovisas antalet anmälda brott för några av dem. Under 2013 noterades 1 700 anmälda djurplågeribrott och 224 brott mot tobakslagen. Vidare gjordes 5 110 anmälningar om utpressning, och 79 anmälningar om ocker. Stöld av diesel och stöld av andra drivmedel renderade 9 590 respektive 13 800 anmälningar om brott.

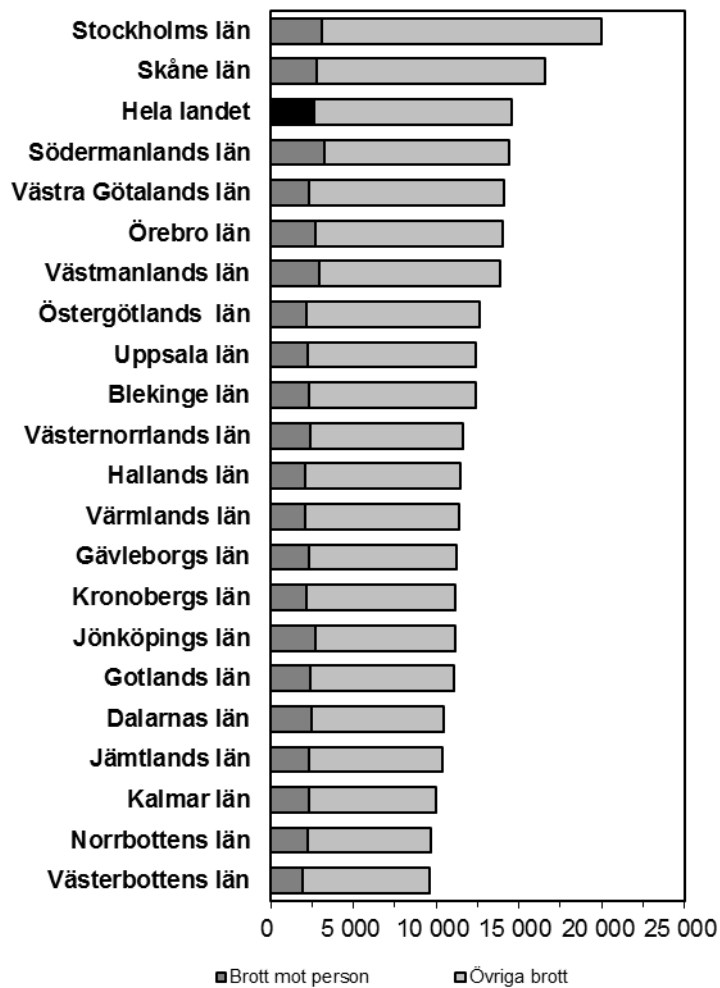
Regional fördelning

I relation till folkmängden anmäls flest brott i storstadsregionerna. I Stockholms län anmäldes under 2013 ungefär 20 000 brott per 100 000 invånare. Medan motsvarande siffra för Västerbottens län är 9 590 brott per 100 000 invånare, eller cirka hälften så många som i Stockholms län.

Under 2013 uppvisade några län relativt stora förändringar, jämfört med året innan. Det totala antalet anmälda brott minskade i både Kronobergs län (– 24 %), Gotlands län (– 20 %) och Kalmar län (– 8 %). Däremot ökade antalet anmälda brott i Blekinge län (+ 10 %), Jönköpings län (+ 5 %) och Västerbottens län (+ 4 %).

Vid kommunvisa jämförelser finns storstäderna Stockholm, Malmö och Göteborg bland de kommuner som redovisar högst antal anmälda brott per 100 000 invånare. Men även kommuner med hög genomströmning av människor som inte är bofasta i kommunen, till exempel Sigtuna (internationell flygplats) och Helsingborg (färjetrafik), uppvisar ett stort antal brott per 100 000 invånare i befolkningen. I storstäderna redovisas av samma

skäl det högsta antalet anmälda brott i stadskärnorna, som stadsdelen Norrmalm i Stockholm och Centrum i Göteborg och Malmö.

Figur 22. Antal anmälda brott per 100 000 invånare, länsvis, år 2013.

Statistikens innehåll

Preliminär statistik

Statistiken som redovisas här är *preliminär*. Det innebär att statistiken inte omfattar de brott som visserligen anmälts under redovisningsperioden, men ännu inte hunnit rapporteras in till Brå vid tidpunkten för statistikens framtagande. Dessa brott kommer dock med i den *slutliga* årsstatistiken, där vi redovisar samtliga brott som rapporterats till och med två månader efter redovisningsårets slut. Rapporteringstiderna innebär att antalet anmälda brott är något högre i den slutgiltiga statistiken jämfört med den preliminära statistiken. Bland brottskategorierna tenderar skatte- och bidragsbrott att öka med cirka 5 procent från preliminär till slutgiltig statistik, medan skillnaden mellan den preliminära och den slutliga statistiken totalt sett har varit mindre än 0,5 procent under de senaste åren. År 2007 var skillnaden dock 1,2 procent, vilket var en tillfällig avvikelse i samband med att ett nytt ärendesystem (Cåbra) infördes vid Åklagarmyndigheten. I samband med det fördröjdes leveranserna av statistikunderlag för vissa brottskategorier, som miljöbrott och skattebrott, vilket medförde att vissa brott redovisades först i den slutliga statistiken. Detta gällde huvudsakligen de ekonomiska brotten (borgenärsbrott och skattebrott).

Anmälda brott

I den officiella statistiken över anmälda brott redovisas brott som anmälts till och registrerats av polis, tull, åklagare eller Ekobrottsmyndigheten i Sverige under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före registreringstillfället och behöver inte ha upptäckts det år eller den månad som redovisningen avser. De flesta av de anmälda brotten har skett i Sverige, men för 1–2 procent ligger brottsplatsen utomlands.

Det som redovisas är totala antalet anmälda brott, det vill säga även händelser som efter utredning visar sig inte vara brott, eller där brott inte kan styrkas. Det är särskilt viktigt att komma ihåg vid jämförelser med annan kriminalstatistik och vid internationella jämförelser, där man ofta har en snävare definition av begreppet brott. Då det gäller till exempel mord, dråp och misshandel med dödlig utgång har det vid jämförelser med dödsorsaksstatistiken och annan forskning visat sig att det faktiska antalet personer som avlidit som en följd av dödligt våld under de senaste åren varit mellan 34 och 50 procent av det antal anmälda brott som redovisas i kriminalstatistiken.

För brott som anmälts till och registreras av Tullverket (huvudsakligen smugglingsbrott) redovisas endast uppgifter om brott där det finns en skäligen misstänkt person. Statistiken över anmälda brott innehåller enbart de tullärenden som överlämnas till åklagaren. Många av de ärenden som tullen lägger ned kommer således inte med i statistiken.

Statistiken över antalet anmälda brott ger en allmän beskrivning av den anmälda brottslighetens nivå, utveckling, struktur och regionala fördelning i Sverige per år och månad. Den används främst för att följa upp, bedöma, planera och utveckla rättsväsendets verksamheter samt för att belysa brottsligheten i olika avseenden, såväl i ett nationellt perspektiv som på regional och lokal nivå. Oftast är det utvecklingen av den faktiska brottsligheten som är intressant. Statistiken visar dock endast en del av denna verklighet, nämligen den del som kommer till Polisens och andra registrerande myndigheters kännedom. En utförligare beskrivning av hur statistiken ska tolkas ges i rapporten *Konsten att läsa statistik om brottslighet* (rapport 2006:1) som finns på Brås

webbplats, <www.bra.se>.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar brott mot brottsbalken (BrB)⁵, brott mot trafikbrottslagen (TBL), brott mot narkotikastrafflagen (NSL) samt brott mot specialstraffrättsliga författningar för vilka fängelse ingår i straffskalan. Försök, förberedelse och stämpling⁶ till brott redovisas i allmänhet som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas separat enbart för mord och dråp, våldtäkter, biltillgrepp och bostadsinbrott. I samband med att ett brott registreras hos polisen kategoriseras brotten i enlighet med regler som utfärdas av Brå i samråd med Rikspolisstyrelsen (RPS), Åklagarmyndigheten (ÅM), Ekobrottsmyndigheten (EBM) och Tullverket. Kategoriseringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och görs utifrån den information som finns om brottet vid anmälningstillfället. Kategoriseringen kan även grunda sig på uppgifter om till exempel offer, brottsplats och gärningspersonens tillvägagångssätt.

Hur antalet brott beräknas för de enskilda brottstyperna framgår av publikationen *Kodning av brott* som finns på Brås webbplats, www.bra.se. Huvudprincipen är att varje gång ett visst lagrum överträtts ska det räknas som ett brott.

Regional fördelning

Statistiken över anmälda brott redovisas för hela landet och per län, vanligtvis där brotten anmäls, samt per kommun där brottet är begånget. Vissa brott kan sakna uppgift om kommun, och då redovisas brotten bara på län. Från och med 1998 sammanfaller den geografiska länsindelningen med polismyndigheternas verksamhetsområden.

Insamling och bearbetning

Statistiken över anmälda brott grundar sig på de uppgifter som polis och åklagare registrerar i sina ärenderegistreringssystem.

När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan som läggs in i det lokala ärendehanteringssystemet (RAR/PUST). Den lokala polismyndigheten skickar sedan uppgifterna till Rikspolisstyrelsen (RPS), som levererar uppgifterna veckovis till Brå. Dessutom levereras vissa uppgifter från åklagarnas och tullens ärendesystem till Brå. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

Brå publicerar statistik över anmälda brott månadsvis, kvartalsvis och årsvis.

Jämförelser över tid

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistikrutinerna för anmälda brott har ändrats vid flera tillfällen, till exempel genom ny insamlingsteknik eller nya redovisningssätt. Detta är viktigt att känna till vid jämförelser över tid. Nedan följer en sammanställning av några tekniska och juridiska förändringar sedan 1965 som i högre

⁵ Följande brott ingår dock inte: vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (16 kap. 16 §).

⁶ Med stämpling (enligt 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan planerar att utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

eller lägre grad har påverkat statistiken över anmälda brott. De är redovisade i fallande ordning, med de senaste förändringarna först. Styckena är skrivna så att de kan läsas separat. Den som är intresserad av ett specifikt år kan gå direkt till relevanta stycken.

- Under februari 2013 driftsatte Polisen ett nytt ärendehanteringssystem (Siebel-PUST) som ersatte Polisens tidigare ärendehanteringssystem PUST. Det nya ärendehanteringssystemet hade vid driftsättningen vissa brister, vilket inneburit att det inledningsvis har använts i begränsad omfattning av polismyndigheterna. Brå har samarbetat med Polisen och Åklagarmyndigheten för att omhänderta och avhjälpa bristerna i systemet.

Det större systemskifte som införandet av PUST utgör kan ge effekter som inledningsvis är svåra att överblicka. Det kan bland annat handla om tekniska faktorer, inläring hos användarna och förändrade arbetssätt. Brå kommer att utreda och löpande bevaka de effekter som bedöms ha en påverkan på statistiken. En generell rekommendation är att under en period iaktta en ökad försiktighet vid analyser av utvecklingen av de brottstyper som hanteras i Siebel-PUST, nämligen ringa stöldbrott (snatteri), ringa narkotikabrott (eget bruk och innehav), knivlagen, sjöfylleri (inkl. grovt) samt trafikbrott som t ex. rattfylleribrott och olovlig körning. Övriga brottstyper hanteras fortfarande i en RIF-anpassad version av ärendehanteringssystemet RAR.

- I början av december 2012 genomförde Åklagarmyndigheten anpassningar av sitt ärendehanteringssystem Cåbra för att uppfylla de krav som ställs inom projektet Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Driftsättningen av åklagarnas nya system inverkar inte direkt på den preliminära statistiken över anmälda brott 2012, förutom ett mindre bortfall av de brott som registrerats i den nya versionen av Cåbra under de tre sista veckorna i december 2012. Vid tester har det framgått att det i huvudsak påverkat statistiken över ekonomiskt relaterad brottslighet men även till viss del miljöbrotten. Framförallt har statistiken över brott mot skattebrottslagen påverkats, där cirka 1 500 anmälda brott skulle tillförts om samtliga uppgifter ingått i den preliminära statistiken.
- Under perioden augusti till december 2012 har Polisen gjort anpassningar av sitt ärendehanteringssystem RAR för att uppfylla de krav som ställs inom projektet Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Förändringar i och med anpassningen som kan ha en betydelse för statistiken över anmälda brott är bland annat: tekniska förändringar i hur brott registreras, hur informationsöverföringen mellan myndigheterna sker samt identifieringssvårigheter av ärenden som skickas mellan nya och äldre versioner av ärendehanteringssystem hos Polisen. Brå har inlett ett arbete med att analysera vilka effekter som förändringarna har på brottsstatistiken. Innan analyserna är klara är det viktigt att vidta en ökad försiktighet då statistik över anmälda brott tolkas.
- Under perioden augusti till december 2012 har Polisen gjort anpassningar av sitt ärendehanteringssystem RAR för att uppfylla de krav som ställs inom projektet Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Förändringar som kan ha en betydelse för statistiken över anmälda brott är bland annat tekniska förändringar i hur brott registreras, hur informationsöverföringen mellan myndigheterna sker samt identifieringssvårigheter av ärenden som skickas mellan nya och äldre versioner av ärendehanteringssystem hos Polisen. Brå har inlett ett arbete med att analysera vilka

effekter som förändringarna har på brottsstatistiken. Innan analyserna är klara är det viktigt att vidta en ökad försiktighet då statistik över anmälda brott tolkas.

- År 2010 gjordes anpassningar i Brå:s statistikdatabas till följd av Åklagarmyndighetens införande av ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra), se nedanstående punkter. Syftet med anpassningarna var att förbättra tillförlitligheten i antalsräkningen av anmälda brott som registrerats hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten. I Cåbra har en unik brottsidentitet (BID) införts som ger bättre möjligheter att identifiera och följa upp enskilda brott. Det gäller till exempel brott som av administrativa skäl flyttas mellan olika ärenden eller åklagarkammare. Analyser efter anpassningen till den unika brottsidentiteten visar att antalet anmälda brott har varit underskattade sedan systemskiftet hos Åklagarmyndigheten. Vid tester har det visat sig att det i statistiken över samtliga anmälda brott år 2007 har tillkommit cirka 0,8 procent fler brott efter anpassningen. Motsvarande för åren 2008–2009 är cirka 0,2 procent fler brott. Underskattningen av antalet anmälda brott kan framför allt härröras till anmälda skattebrott samt även till viss del till borgenärsbrott. Detta beror på att dessa brottstyper oftast registreras i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem. Enligt de gjorda testerna har cirka dubbelt så många skattebrott tillkommit efter anpassningen för år 2007 och drygt 60 procent fler borgenärsbrott. För år 2008–2009 har 10 respektive 1 procent fler skattebrott tillkommit samt 8 respektive 1 procent fler borgenärsbrott. Därmed är inte jämförelser av anmälda borgenärs- och skattebrott åren 2007–2010 relevanta. När det gäller statistik över den ekonomiska brottsligheten är jämförbarheten och tolkningen även för tidigare år problematisk, se nedanstående punkter. För mer information om påverkan av ovan beskrivna anpassningar till Cåbra, kontakta enheten för Rättsstatistik på Brå.
- I och med införandet av Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem (Cåbra) under andra halvåret 2007, kunde Ekobrottsmyndigheten förbättra antalsräkning och registrering av de anmälda brotten. I enlighet med anvisningarna i *Kodning av brott* som finns publicerade på www.bra.se övergick Ekobrottsmyndigheten till en mer extensiv antalsräkning som innebär att användare nu registrerar ett brott för varje deklaration eller räkenskapsår. I tidigare praxis registrerades endast ett brott oavsett antal deklarationer och utan hänsyn till hur många räkenskapsår som omfattades. Förändringen genomfördes under 2008. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (rapport 2010:15).
- År 2010 gjordes anpassningar i Brå:s statistikdatabas till följd av Åklagarmyndighetens införande av ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra), se nedanstående punkter. Syftet med anpassningarna var att förbättra tillförlitligheten i antalsräkningen av anmälda brott som registrerats hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten. I Cåbra har en unik brottsidentitet (BID) införts som ger bättre möjligheter att identifiera och följa upp enskilda brott. Det gäller till exempel brott som av administrativa skäl flyttas mellan olika ärenden eller åklagarkammare. Analyser efter anpassningen till den unika brottsidentiteten visar att antalet anmälda brott har varit underskattade sedan systemskiftet hos Åklagarmyndigheten. Vid tester har det visat sig att det i statistiken över samtliga anmälda brott år 2007 har tillkommit cirka 0,8 procent fler brott efter anpassningen. Motsvarande för åren 2008–2009 är cirka 0,2 procent fler brott. Underskattningen av antalet anmälda brott kan framför allt härröras till anmälda skattebrott samt även till viss del till

borgenärsbrott. Detta beror på att dessa brottstyper oftast registreras i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem. Enligt de gjorda testerna har cirka dubbelt så många skattebrott tillkommit efter anpassningen för år 2007 och drygt 60 procent fler borgenärsbrott. För år 2008-2009 har 10 respektive 1 procent fler skattebrott tillkommit samt 8 respektive 1 procent fler borgenärsbrott. Därmed är inte jämförelser av anmälda borgenärs- och skattebrott åren 2007–2010 relevanta. När det gäller statistik över den ekonomiska brottsligheten är jämförbarheten och tolkningen även för tidigare år problematisk, se nedanstående punkter. För mer information om påverkan av ovan beskrivna anpassningar till Cåbra, kontakta enheten för Rättsstatistik på Brå.

- I och med införandet av Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem (Cåbra) under andra halvåret 2007, kunde Ekobrottsmyndigheten förbättra antalsräkning och registrering av de anmälda brotten. I enlighet med anvisningarna i *Kodning av brott* som finns publicerade på www.bra.se övergick Ekobrottsmyndigheten till en mer extensiv antalsräkning som innebär att användare nu registrerar ett brott för varje deklaration eller räkenskapsår. I tidigare praxis registrerades endast ett brott oavsett antal deklarationer och utan hänsyn till hur många räkenskapsår som omfattades. Förändringen genomfördes under 2008. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (rapport 2010:15).
- Under 2007 införde Åklagarmyndigheten successivt ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra) som ersatte tidigare system (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni 2007. Förbättringen i statistiken över anmälda brott till följd av systemomläggningen berör brott som vanligtvis anmäls direkt till åklagaren, såsom skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott (11 kap. BrB). Ändringen innebär att även information om brott som saknar en misstänkt person levereras till Brå. Samtliga anmälda brott i dessa kategorier ingår därmed i statistiken från och med 2007. Tidigare år redovisades endast anmälda brott där det fanns en skäligen misstänkt person. Detta har medfört att det från och med 2007 redovisas betydligt fler anmälda skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott jämfört med föregående år. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (Rapport 2010:15).
- I statistiken över anmälda brott har ett mindre fel upptäckts som berör vissa typer av skattebrott åren 2005–2006 och brott avseende föroreningar från fartyg för åren 2002–2006. Det innebär att antalet för dessa brott underskattades något under de åren.
- Under 2007 införde polisen möjligheten att anmäla vissa brott via internet. Det har medfört att många brott, speciellt cykelstölder i Stockholms, Södermanlands och Gotlands län, inte har kunnat knytas till en viss kommun utan har rapporterats under okänd kommun i respektive län.
- Vid slutet av 1999 påbörjades en större omläggning hos Rikspolisstyrelsen av de system som levererar uppgifter till statistiken. Med anledning av detta har Brå gjort stora omläggningar av sitt statistiksystem och hämtar numera in uppgifter om anmälda brott direkt från Polisens ärendesystem (RAR). Dessa omläggningar kan ha påverkat statistiken under åren 1999 och 2000. Bland annat kan antalet

trafikbrott ha påverkats av omläggningen. För mer information, se publikationerna *Kriminalstatistik 1999* och *Kriminalstatistik 2000*.

- Den brottskod som infördes 1997 i Polisens ärendesystem för de fall där brottstyp inte kan anges direkt vid anmälningstillfället, redovisades i statistiken till och med år 2002, men togs sedan bort. För mer information, se publikationerna *Kriminalstatistik 2003*, *Kriminalstatistik 2004* och *Kriminalstatistik 2005*.
- Mellan åren 1994 och 1998 genomgick polismyndigheterna en omorganisation. De tidigare 118 myndigheterna slogs samman till 21 myndigheter som vardera omfattar ett län. Omorganisationen har medfört vissa problem med indataveveranserna. Detta har i viss mån påverkat statistiken, särskilt när det gäller regionala uppgifter.
- År 1994 övertog Brå ansvaret för den officiella kriminalstatistiken. Ansvaret för att även producera kriminalstatistiken övertogs av Brå i samband med bearbetningen av 1995 års statistik. Detta ansvar låg tidigare hos Statistiska centralbyrån (SCB). Ett nytt produktionssystem med en relationsdatabas har byggts upp. Omläggningen har i praktiken gett små effekter på jämförbarheten över tid. En kontroll av antalet anmälda brott mellan de två produktionssystemen ger en skillnad på 0,15 procent. Statistiken över antalet uppkädda brott kan dock ha påverkats något mer. Någon motsvarande kontroll av storleksordningen har inte kunnat genomföras.
- Under åren 1991–1995 infördes successivt en datoriserad anmälningsrutin vid polismyndigheterna – Rationell anmälningsrutin (RAR). En effekt är att det i kategorin fullbordade mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång nu registreras fler fall som egentligen inte är brott utan till exempel kan vara naturlig död, olyckshändelse eller överdos av narkotika, vilket leder till ett ökat antal registreringar. Jämförelser över tid för denna kategori är därför mycket osäkra.
- En omläggning av datasystemet genomfördes 1987.
- År 1975 infördes nya regler för kodning och antalsräkning av brott samtidigt som ADB-systemet för statistiken förändrades i grunden. Det är inte klarlagt i vad mån dessa omläggningar påverkat jämförbarheten eller tillförlitligheten.
- Från och med 1965 ersätter brottsbalken den tidigare gällande strafflagen. De brott som anmäls under åren 1950–1964 har, i förekommande fall och så långt det varit möjligt, omrubricerats enligt den nya brottsbalkens terminologi.
- När polisväsendet förstatligades år 1965 gjordes en genomgripande förändring av kriminalstatistiken. Diarieföringen gjordes enhetlig i polisdistrikten och ett nytt datoriserat system för statistikframställning infördes. Detta innebar bland annat att brottsredovisningen blev mer detaljerad, framför allt för förmögenhetsbrotten.

Kvalitetsstudier

Specialstudier om dödligt våld

För att kunna redovisa det faktiska antalet begångna brott avseende dödligt våld, gör Brå specialstudier av underlaget till statistiken sedan år 2002. Samtliga anmälda fall av fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång samt vållande till annans död (exklusive de som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) har studerats. Avsikten

med studierna är bland annat att fastställa om misstanken om brott kvarstår efter polisens utredning (slutredovisad förundersökning). De anmälda fallen av vållande till annans död kontrolleras för att ta reda på om det bland dessa gärningar finns brott som är av den karaktären att de borde ha rubricerats som misshandel med dödlig utgång. Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp och misshandel med dödligt våld som korrekt registrerats som sådana eller som felaktigt registrerats som vållande till annans död.

Specialstudie om ekobrott

År 2004 gjorde Brå en specialstudie för att undersöka skillnaden i antal mellan Brås statistik och Ekobrottsmyndighetens statistik avseende de anmälda ekobrotten. Slutsatsen blev att Brås statistik endast innehåller uppgifter om brott där det finns en koppling till en skälig misstänkt person och att skattebrotten räknas på olika sätt. I och med införandet av Cåbra 2007 levereras till Brå även information om brott som saknar en misstänkt person.

För mer information se *Kvalitetsstudie om ekobrott*, som finns att ladda ner från www.bra.se.

Kvaliteten i brottskoder

För statistiken över anmälda brott, uppklarade brott samt misstänkta personer är uppgifter om brottskod avgörande för till vilken brottstyp man räknar brotten, besluten eller de registrerade misstankarna. För att få en bättre förståelse för kvaliteten i registreringen av brottskoder har Brå genomfört en kvalitetsstudie, som publicerades i september 2012.

Resultatet visar att felkodningar framförallt påverkar fördelningen av brott inom brottskategorierna. Det är sällan som anmälningarna skulle kodats till en helt annan kategori. Till exempel bedömdes studiens samtliga anmälningar som getts en brottskod för bedrägeri ha registrerats till rätt brottskategori. Däremot förekom felkodningar för vilken typ av bedrägeri det var frågan om, datorbedrägeri, bluffaktura bedrägeri med hjälp av internet eller annat. Generellt förekom en överanvändning av koderna för ärenden utan egen brottskod, som *övrigt bedrägeri* eller *annan stöld*, vilket också innebar att brottstyper med egen brottskod var underanvända, som t.ex. *bedrägeri med hjälp av internet*.

Ytterligare områden där det på grund av felkodningar finns anledning att iaktta försiktighet vid tolkningen av statistiken är variabler avseende *i nära relation/ej i nära relation, bekant/obekant, grovt/annat än grovt, försök/fullbordat* samt *inomhus/utomhus*. Det framgår av den ovan nämnda studien, men också i andra undersökningar som gjorts av Brå och SCB rörande användningen av brottskoder. För ytterligare information, se rapporten *Användningen av brottskoder, en kvalitetsstudie inom kriminalstatistiken*: <http://www.bra.se/brottskodsstudie>

Januari 2014

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Enheten för rättsstatistik på Brå sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna *Kriminalstatistik* och *Narkotikastatistik*.

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.